

T. R. Ö. R.

ALBUM

MAY
MCMXXII

Kevadalbum.

A. Riisa.

Proloog.

894.545-8

and p

J-1528

03.057

Kulisse tagant hülin argselt,
et näha midagi ja olla keegi,
ning sund mul ryybata ka sappi argselt –
vast virgutab mu tõbist hinge sugi!
Ent tulen lavale, kun lillid dekoratsioonid,
ning syngel verilõhnaline mõle ajun,
kuid naeran rõõmun nagu soovid
alt vaatesaalist, kun see vulgi algus.

Mu maskerit hing
nyyd vetlevusen nagu maskeraadil
kisevadain värven, kui kaelan poomisting,
täis naeru, nuktu, põletavat kirge,
ning sammun taktituna kirgede paraadil,
kandin ette sunnit osa, ollen virge.

Valoija.

Kevadelle hymn.

1894

Journal of the
American Medical Association

1894

Ajas Jättilane hünikusse kivi.

Võttis Jättilane tibitillukese kivi.

Tibitillukese kivi kui to syda.

Hingas Jättilane to verise jva,

tutise jva kivile, kui to häält no punane veri.

Tõukas Jättilane hünikusse kivi.

Sinna mattis tibitillukese kivi.

Udulinikusse kullasesse siravaid tähti süs pyydis

Ning kilkama ne sekka to kivi hünik sööstis.

Kü tegi Jättilane Maailma.

Maailman lõendas roosverine kevad.

Ent kevadlillen syndis Inim.

Gasigin on kevad see kuiskand Inimhingedelle hõnnu
pouse roosast noorusist.

Gas-igade kesten Inimlapsed talle on hõiskand aplaid
kevadhymne, ning suudlend ta kevadhuuli, värvit läis
rohelist sarmi.

Tänaselle kevadelle hymn:

Kellele hõiskad ragisevan rytmin, kum loodad leida hinge
valmis hyppama su myhisvasse merre, unistuste merre.

Kum kevad!

Ära hõiska kevad.

Kugista ahmed jättilasvood tagasi halli sisikonda; tapa oma

ilus kevadsyda; tapa ja sure!

Saa raugaks hõll.

Sest ei ole noorust, kes hoomaks sind, kes yhineks su mässavi vesivooge kotinani tuliseks, võitjaks nooruslegiiks.

Sa küsid kevad: Miks ei kilda nad loksuten mu virgutavaid laineid, miks ei kuule ma nende sydameid tussu-
man hõiskavan veren.

Kevad, vaata kod linna.

Vaata vaid,

Kun. telefon-tulle dressurid ahel kriigisel surma operetin, õisi täis tinaseid. Neist tänavalle must aroom no vana maiste higi tilgub ja sisisedin inimhinge vaob. Uulitsõhk täis kolisvaid kive halb, täis terast kylma, ning korst-
naist hüilib õhe tinea rõhk.

Uulitsrenne kevad hooma.

Lapssydamate malu, kas ei hinga saastan ilgen ja pori must ei uppu ruugen verin, virgen.

Had mõõnavaist rinnust väikseist on rist ning vulgi mein kuulda on ahne tussatus noorusist.

Hektibaid vaata kevad,

Sohu mudasusse torgit raisklinde syngelt kraaksuden.

Ent, kas ei näe sa ne otsin, ne otsin teravain,

Tgäl meist ei värise vai kylm syda lõhkine,

Ning lind su tan, lööri ei to laul verine.

Kevad karva niin tumsund oled, tunned neid
lapsydamid,

Unistavaid enne, kalgeid ryyd.

Hedkeibaisse hanguma visat nad,

Sest rumal on laps, näiv ning nõrk, võrrelden tolle
suureks mainit elu lampkastiga. Võrrelden tolle saatamlik-
kuse ja verijänuga, mis hüüab noide vanade hingem torgan.

Päikeselt menetet, -päästa nad kevad ja uhu nad yhen
puhtaimi vetega, uhu nad kaugelle merre, sügavasse merre.

Ning las loksuvad su karged lained süs mustam lei-
nam, kurbusen ja meedusen, nad, mis kammavad surma
hoorusi.

Las nad ka sulle ^{ml} õotsuvad halli karva,
kevadille ahta karva.

... in der ...
... die ...

... die ...
... die ...

... die ...
... die ...

... die ...
... die ...

... die ...
... die ...

Rynnak

A. Ruusa

Tondiloss.
Katkend Sõjalulest

Too oli Gondiloss sõjaööde panoramaamin, mis vaheldus juba mitmendat nädalat võitjate kuisin ning viimaks jäi Eesti vägede seljakaha. Ta on kuulus oma mineviku-
ga, kes viljakaid välju, kammede ning pärnade sülen, ollen kummalisin variatsioonin mineviku varemikel, sest ryytliid meelldi armastasiid kujukat ymbrust, kus võis triumferida ilusain dekoratsioonin. Gondiloss oli nende kabaree.

Sollest hallist ajast tasa, pool sala hüüiden, liiguvad rahva suun jutud, kuis tyhjaks, eluks jäi Gondiloss ning milline neede aheldet ta ymber, kuhu saladusliselt kaovad inimesed, kes asuvad Gondilossi; Ning viimane juhtumine tuhat yheksasada kuueleistkymmendamat aastal andis veel saladuslikuma loomu, mis muutis mõistmatuks, salapärasemaks ta maske, sest elatand daanlane, kes omandand Gondilossi, kadus jäljetult pääle mõnekuulise lossin asu-
mise. Ei keegi tea temast, ainult seitsekymmendkaks aastane lossivaht rääkis, et õhtul enne kadumist olnud ta rõõmus, naljatand vähe ning annud talle ühe hõbe-
rubla, käskiden rääkida sellest lossist. Lossivaht rääkind ta minevikust ning vaimudest, mis õsiti ymber hulguvad, kord kasside näol tyhjen võlvialusein karguden, kord nymfidena aknal istuden ja ilusamaid laule lauden. Ta

rääkis nii, nagu ta ise näind ning kuulnud.

Enne pääle daanlase kadumist, asus ta poeg lossi, tahten uurida selle maskeerit saladust. Ta näskis saalin oleva kella seisma jätta, mille vedru lossivaht yle viie-kymmeseitsme aasta pingutand, ning avada kõik ukseid, mis aastaid sulutuna minvivikku saatnud.

Läksid nädalad, kuud, ning noor daanlane elas üksiklasena Tomdilosin, kust ta nädalate tagant päevalgele ilmus.

Kõik oli vaikne, ainult harva räägiti, et jälle olla vaimud akendel laulnud ning mõnel ööl hülgand aknaruudud fosforläiken, siis kadund ka see ja igast aknast paistnud mingisugune fosforline rogu mis risti kujutand.

Vähe nähti daanlast ning vümaks arvati, et ka see on kadund, kuid yhel ööl tormas ta karjuden lossist: ... elu, aheldet elu... loss põleb fosforlistest vaimudest. Hoolumeelselt seletas ta lossivahile, et all keldrin, kum mõned surrukirstud, olevat mingisugune künguse rogu - aheldet elu, ning riskus teda vaatama. Hirmund hallpää löi risti ette, kelduden minemast. Daanlane tormas lossi, mille akendest vilkusid mõningad tulukesed ning kollast ajast oli ka tema kadund.

Lossivaht lukustus ukseid ning hoolsalt pingutas jälle

kella vedrut ja ajuti, õudselt purustid kella löögid võbvide kaarin banaalsel vaikust, taguden aega minerikku.

Sõja päevade õõ mustas kumerusena yle maa ning horitsont punetas, sest hääbus sammus neelaten tulega, mis ette juhtus. Figurasid hiigla suurtykkide suud, synniten tumedaid jõrtsmaid, mis väristas õhku ja vabistas maad ning kuulipritsid somisid sest ilusast sõjalaulest, komponeriden surma tantsu taktin kenamaid viise.

See õõ oli imeline sõjahäälte akkordide sulandis, kun du kuulas optimistliselt sõja hiigla muusika jampsimist, katsuden leida igast häälest, igast ta avaldusest midagi kunstiväärtuslist, mis hingele ylim. Tsegi taava värvide variatsioonest, mis tingit tapeluse välijast, paistis sygan, mõistmatu luule. Ajinult avada silmad, avada kõravad kuulmiselle ning siis võib mõista, et kõrben on monumentaalne akkordide , mis sageli mälestusin rüvab meeli. Surm näis eluga yhen väärtusen seisvat, sest leida austeti samuti kui elu, ning leitnant Linno vilistas mõningaid romansse, peataden oma rooduga Gondilossin, et lahingute väsimusist puhata.

Rõõm valdas sõdurite hingi ning nad laulsid häälitseiden kuulipritsi monotoomset rytmi. Meid ei kohutand see, et mõned verstad emal tina puurib sydameid, vaid

laulsid tunden, et nü hää ja ilus ning uinuden jätsid kõik unarulle, kui uni aheldas lundid. Linno istus yksindusen, endisen herraste kabinetin, tehen märkusi oma päevaraamatusse. Sageli mõtles kardand silmil ning ärgaten ei teadnud isegi, mis mõtles, siis luges ennesti kirjutet märkusi ning jätkas: Sen sõja roosten olen joond ahnemalt rõõska verd, kui muidu; jäin et elada, sest elu nõuab, sundiden tyhjendama kuulsuse karinat, mis täidet aurava inimverega. —

Kü on hää, avar, ainult viimane mu ohvir vajukas sügava jälje mu aiju, mis haudub meelan kuulsust kuid olen ka sellega rahul, sest ylim saladus avanes mulle, — surm.

Ta ei ole hirmus, nagu lihti olen mõtelnud, vaid ilus, ilusam kui sündimine, kun idiotlikkus laiutub. Kyyd tean selgesti selle viimase tapitava tahtmisi, kui ta osutas pool paluden: „Tapa, lahuta liha hingest, et võimalikuks saaks võimatus, sest liha on ahel, mis hinge sidund äripäise roostega!“

Helela mehanism raksatas ja tagus rakstist. Kyyntla jupp laual loitis viimse lenge, ning siis paksenes pimedus, mässiden mesusse Linno. Ta istus meeliskellen viimseist sõjapäevist, ning mõte rüvas

Tondilossi, kum ta asus. Mõttes idanesid, kasvaid vää-
tidena, roomaten meelis ning koondusid teman muinas-
jutuks, sest Linno oli skeptik.

Ta tukes mõttein avat silmil, syyviden Tondi-
lossi saladuslist olemist ning virguden hoomas ta pilk
vastasolevast nurgast nõrka kollast tulukest. Linno tar-
dus vähe, silmitsiden imelist valgust, mis pimedusen, sei-
na mööda hakkas horisontaalselt liikuma, kord heleda-
maks, kord tumedamaks minnen. Tuluke liikus akna
kohale, peatas säääl vähe ning valgus muutus fosforli-
semaks; siis hakkas jälle liikuma, esiti vertikaalselt, siis
horisontaalselt, tehen mingisuguse risti, mis ohtralt valas
valgust. Kuid varsti kahanes valgus, muutuden endisiks
ning liikus tagasi ja peatas endisel kohal.

Linno oli vähe erutet, kuid süski uskus, et see on
vürastus ning pyhkis silmi, takten ta kadumist, aga tu-
luxe virvendus fosforläiken. Ta sõjamehelik materjalist-
lik hing ei allund hirmule, vaid argnematu saladuse lõng
pingutas ta meeli.

Linno ligines pool hüiliden tulukesele lähemalle, ning
mida ligemalle ta jõudis, sida kahvatumaks muutus
tuluke ja viimaks märkas ta halli kogu, kum see tu-
luxe ei olnud muud midagi, kui üks hiigla fosforline

silm. Meelid segunesid, sest õudne liha tornar vaade oli kannatamata ning linno taarus taha poole. Kõlma judinad läbistasid ta närve ning aju tardus mõte: ööde saladus - vaimud Gondilossin. See mõte oli pöörane ning ta isegi ei uskunud seda, mis ajun sedus, sest ta oli skeptik. Kuid viljakamalt koondusid mõtted, püüden seda silma, mille teran selgus, nagu mingisuguse udu läbi, kars väikest kuju. Silmitseden ta rahuldus, unusten hirmu ning nägi juba selgesti, kuis röötsakil olid need kujud, üks noorem kui teine ja noorem näis seletavat mõnda traagilist juhist, ollen ise murt oman olemisen.

Su on daanlane oma pojaga - läbistas mõte ta aju ning nyüd uskus linno saladusi, mis nõia ringina teda püras.

Ta oli mannetu, kuid huvitus kasvas, selle mõistatusele olemise yle. Seda ei kohuland pimedus, oli olnud ju öid oma elu vümsim momenten, kuid ikka oli talle naeratand elu ning nyüdki uskus seda. Ta sundis end ükskõiksena selle saladusliku nähtuse vastu, mõtelden, et segi on osa inimesist, mida ei ole tarvis karta.

Linno ligines uuesti tulukesile, et katsuda käega ning pühaida viirastust, kuid silm suurenes, isäraline

võim hoidis teda tagasi. Tema ei saanud ta ligi. Meeldi
üks ta purustand mõõgaga selle saladulise maske, sun-
diden alluma kõik realiteedile, kun korrapärasus alati
sääduisin. Ta sõjamehelik hing nõudis selgust sen õõ ko-
möödian. Tõndilossin, aga imeline võim hoidis teda kami-
tsan.

Linno võttis laskerüsta, et kaugelt sellega muuta
silma monotoõõset vaadet, mis kiirgas valusaid kiiri, kuid
süs hakkas silm suurinema ning kogu tibia allus talle ja
ta teran kahe kuu asemel oli arvuitu inimeste kogu, kes
kummardusid vähe liginemisel.

Ta tuimus unusten laskmise, vaadeldin närvide vä-
rinan silma teran olevat näitelava, kun tema arvaten
pidi algama mõni pisarline draama yrg elust, kuid mi-
dagi ei juhtund. Silm kahanes, taganiden endisesse seis-
kohta. vahtiden taas ikka tummalt.

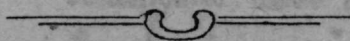
„Kui oled Ylim, keegi tundmatu kuskilt kõrgemaist
sfäärest, süs allun sulle, olen su ori ning omast vôi-
must ning saladusist peletaden pünlist monotoõõnsust,“
rääkis linno rõhutaden iga sõna. Aga silm vahtis tum-
malt ning vastus jäi võlgu.

„Miks ei räägi, sest oled ikkagi mõni olvus. Kas
nõrkus swõb su olemist? Kui on see nü, süs kas!“ Kihva-

tas linno sapiselt.

Lühikese vaikuse järel kuuldus sahinat, millest kostis hale nuunsumine. Keegi nuttis, ning hall kogu ligines linnole. Hartusen kallis ta silmad suruden enese vastu seinä ning kukkus.

Komminu päikse kiirin ärnasid sõdurid ning mõned rääkisid, et hall kogu olevat lükund üle magajate ja astund kamina ette, kun viirandas midagi isäralist. Ta istund säät kaua laulden õrnalt: *Via dolorosa*, mis kui maa alt kuuldus. Ta kui keegi magajast pääd kõrgemale tõstis, et vaadata laulja kuju, süs hõljus ta kui mingisugune udu lae alla, suladen yhte pimedusega ning kell hakkas õudselt matuse hääli helisema...

Linno Kuruka

Egotsentr kaassen.
f. Tulvikust stsun f.
Katkind.

Handwritten text, possibly a name or title, located at the top of the page.

Small handwritten text or initials located in the middle section of the page.

Large, faint handwritten text or a signature, possibly the main subject of the document, located in the lower middle section.

Small handwritten text or initials located near the bottom of the page.

Maailman ei ole enam yhtegi linna, sest ta ise on vaid suur ja kolisew linn.

Ta end majustatlikult hõikab — Egotsentr, ja lisab — Ylilinn. Ning keegi ei vaidle teoga. Egotsentri koostisus on veldelavad miriaadid majuhunikuid, chitet arhitektuuri moderniman tipun, geniaalsust inseneerist juhitud ja harrastetuna.

Tuhanded linnjoad puistuvad ta nelavasse sylle, neist mikroskoopsemad London, New-York, Paris. Madalaim konstruktsioon — Eiffeli torn; last viisakad ruytliid teravmeelsid anekdoote loovad, neid rauden naeratavana annina omi daamide jalge ette. Kesklinn ning kolossaalne raatus asuvad Afrikan, kun praegu asuman natsioon — vahvad hokentotid.

Okeaanid on tunt ylevamaina lõbusõidu territooriumina systadelle. Populaarsemaks peetakse Põhijäämere, kun hiigla jäämäed nii rõõmsalt kolisivad lõikavate syste ninan.

Puudub täiesti igasugune lõnavate funktsioon; liikumine synnib etrin, sest õhku tarvitatakse siis juba hingamises, kui ta mitte ju ammu ei oleks ära tarvitet.

Syya ei ole midagi — kõinide konnade ja vanlade puududen tost ilmast. Polegi mingit tarvidust selleks, sest on ju saavutet ylim elusiht, kõrgim uid, ja valitseman on

õitsen idealism, vaenuline materiale, koon sellega ka luule-
tyhjale kehale.

Saavutet on inimhingede kõrneimad unistused: valitsel
igavene rahu, synged ja majesteetlik Ilma tyhjusen, kun lii-
kuman pole yhtki värisevat indiviidi, täis verd ja hirmu.

Magab jääne surm!

Ja magab ja näeb himurad und ajust, kun ragises
ta ahnein hambain viimne luksus elus syda. Ning kui
must loik täis saasta ja muda lebab ta nesk tapet Maa-
ilma. Aga inimeste surimatud hinged hõljuvad, kilgaten
ja naerden Surma verist, türasusest värisevat rinda, hõis-
kavi siluetena ta ymber triumferivan balletin.

Ja nende ilusain silmin, täis siravaid tähti, täis
ilutsemaid hõlle, kiirgab hõrn armastus, aromaadne ning
gratsioos.

Ylevoolaman on inimhingede vaige linn. On ylevoo-
laman suurist, laenelavaist rinnust, lõhkevaist paisuvas-
t nägemata verist nende sydamein.

Sydamein, luksuvasist sõpruselle põlevalle, ja vaid
yhte hõiskavasse suudlusse on kiindund inimhingede läbe-
matu maleva — loitva päikesse kõrgesse suudlusse!

A. Ruusa.

Kirgode surman.
[Käike pikemast novellist]

1. June

George Washington
The Great

Kui kehastand tragöödia argade varemikel, istus ta liikumatuna ning mõtted lainetasid tormaten avarusin, lõpmatuin kaugusin yle kungaste, kaljude, purusten ning tehen sildeaks teid uulde, mis tõuswad ikka tulemere lainena. Ning kui oli viilik kõrgemas tipud ja ajude limaga libedaks teht teid, sammus Haago ärgsina, nagu ei tahaks roojastada maad oma jalgadega, ja peatas lagenõisul õison valgusen, vardaten ringi ning piks puutus kudagi, kes seisid horitsondil püluden hirmun punktavat cha. Fundmaku põgenes horitsondilt, puna mustus taeva serval ning kellad helisidid taktin viimsid kaebid, saaten läbi vaikuse - rollentando. Vaikisid kellad ning süis kostis koraal ja nonnid seisid tardumina koraalin, püiten nägu mustavasse öösse ning yrginimene löi jumalat langeva tähe valgusen, ja põgenes karten ta juurist, kui kustuv läht. Iss... tasa, jälle ilmus keegi horitsondile ning kellad hakkasid hyyõma ja sulasid yhte koraaliga, luuen põhjamaa valgustava ussi, mis valgustas argade varemied, kun põlviten palusid nonnide kolonnid, õõnisten pisaratega varemete myyre. Mõetsroosid õitsesid kuskil ahervartel ning väädid vingerden ronisid seinule ja Haago pitus nendesse, püluden säält sala ööpilte. Teda ei näind ykski; ta oli rõõmus sellest ning narvis endan

tasa, saagi pisten pään väälike vahelt, uuriden ymbrust.
Kostsid sammud ning keegi ligines varemtele ja rebis vääke,
paljasten Kaago. „Oo, Kaago, kirgide surman metsroosid
joodavad Teid purju aroomiga”.

„Ole tasa, ilus on õõ värvide mäng”.

„Oleke vist ise õõ”.

„Kinge, õõ on värvide variatsioon!”

„Uel mitte, õõ kestab väsi”.

„Kuid tumestub hülgus”.

„See peab ju nüi olema”.

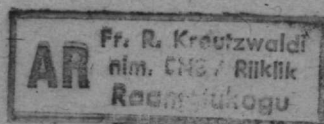
„Kinge koraalide najas!”

Põgenev siluett ruttas varemtele ning peatas jälle
horitsondil ja Kaago silmitses teda. Süis sulas kõin yhte
õõga ning kõrgusist kuulduš lohemao hääl, millest võ-
patas Kaago ja muutis oma viletsa kuju, purusten
õõpildid.

†.Kätkne pikemast novellist.†

Oloso Reintaku.

Elu hallusen.
f. Kulturpsykoloog. ityud. f.

Das Buch

Die Welt
1848

„Скучно думать на тему
жизни, вечного!”

Googoli „Revidendis” on silmatorkar ja meelejäär ulkood
lause, mis isialgse vaaklemise järgi täiesti imelikuna pais-
tab: kuidas võidakse välja jõuda sarnase tõsiselt tsügnilise
otsuseni? Elu olla igav...

Kas ei ole tuhande aasta jooksul, inimkonna olemas-
olu kestusel, kümned tuhanded põlvned eland, töötand ja
murdunud selleks, et muuta paremaks, uuendada, lahkema-
tesse tingimistesse asetada inimese elu? Kas ei ole tuhandid
inimesed juurelnud elutervendamise kallal, riskunud orkeaid
järeltulijatel teelt, püüdnud juhtida, püüdnud anda neile
uusi sihte, uusi tähiseid, mille poole tungida, et päikese
kätte saada ja selle soovusel siis elada täit elu: ilusad, mured
mittetundvat.

Kas ei ole siis leit inimese elu sisu, sisemist mõtet, ots-
tarvet, kas ei ole siis lood küllalt seda ideelist fooni, taga-
põhja, millele liigub elu, mille nimel ja mille jaoks elab,
tegutseb ja kannatab individ?

See kõik on, kuid siiski näeme meie õige palju elus
disharmoniaid, kuulame rohkesti võltskõne.

Fragism seisab sellen, et ideaalid üks asi, reaalsus aga
hoopis teine asi on. Elu ideaalselt, elu sarnasena nagu ta

olema piaks, ei ole mitte see, mis ta tõelikult on, millega
müü igapäev kokkupuutume. Mõngisugune isäralik vaim
on nagu tükkinäi inimeste ellu, nende vaherõõradesse, nende
süda maksuvaesse mõistatusse ja püüab kõike omamoodi
ümbermõõnutada, oma pitsarid pääle panna, kõike muuten
ja labastada.

Vene kirjanduse, kum seda nähtust mitmelt süsuko-
halt õige laialt harutatakse, on talte leit küllalt tabav
nimi - uueaaremba f. väikerõõdanlus f. See on - Vene kir-
jandusteoretiku Ivanov-Rasumnik'ü äramääramise
järgi - äärmine kitsarinnalsus vaadetiin, mastus tunneten
ja maitselus arvamisten. See on tunne, mis spekuleerib ini-
meste alatuse, omakasu, alahoidlikkusiga, mille lippkir-
jaks väikelus, kõhupatriotism, libeekelsus, kohusitundõetus,
mis välja toob ykskõiksuse, igapäevsuse, maitseluse, põlv-
paitamise f. mis tekitab ussina roomava intrüügi ja kivis-
tundõ, nagu igavene jää rutiini f. See on nagu mitme-
näoline hirmutis hüglane, nagu saiapäine hüüõra, mis
ennast igale poole ja igasugusel kujul laiutab.

Kõik painutab ta oma moodi, transponeerib oma
toonni. Iga eluavalõuse, iga mõtte tõõmbab ta oma päält
läikiva, odava turuvärvi, vööõbaga yle, et oleks „ilusam“,
„parem“, oleks „rahulikum“.

See on tõusiku, parvemu upsaus, kiire väli-
 se kultiveerumuse järelolus, kuna seesmiselt isik veel
 kaugetki äralihvit pole; see on ka edenemiseajas
 küll vanema, aga täissöönd, kõigele ülevalt alla
 vaatama rippuva eluga „pyrjerei“ maitse, kes
 nii mõnegi asja, kõigepeält muidugi vaimliste ky-
 simuste, kohta stooilist ükskõiksust võibyles näi-
 data. -

Kas, näitusens, Vene intelligents küllalt kindlat
 idealismi paleusliikkust (mille loojatens ja õhutatajaten
 ilmlise kuulsusega mehed - Tolstoi, Turgenjev, j. t.) pole
 omand, kuid siiski on ta ajaloo jooksul juba mitu
 korda end panerotins tunnistanõ; jõuetuks ellu viima
 oma rahva elu normaldamisel juhtreeglitens võet põhi-
 mõtteid, millesse uskuda taheti ja usuti. Hõnetuks just
 selle imeliku õhkkonna ja kitsarinnalise amusaamise
 een, millega kõik sammud vastu võeti. Väikeseamalus
 tungis nagu myrgine soodur inimestesse, kihvitas
 ja paraliseeris nende tegevust, muuten kõik ilusad
 kavatsused sellega nullins, õhun rippumatens.

Ka meie kultuuri ajaloom pole mitte vähised
 tumedavärvilised faktid, mil isiklise ehk riikvõimlise
 talu, suaknuse ehk saagihimu pärast yleuse hu-

oid äraandlikult äramyydi ehk teisele jalg ette
pandi.

Kas praeguse Eesti kultuuri- ja seltskonna-
elun ei näe meie legioonidena väärmähtusi? Mille-
ga õieti seletada seda pääliskaudsust, lohakust,
poesellide maitset, priiskamise himu, väiklust, mis
meil praegu valitsema? Miks haigutavad meil
teatrid ja loengud, kuid õitsevad korvikud, äri-
lõõvad ehte- ja uhkusasjadega kauplused, kahtlased
kommisjoni ärid, ikka ja ikka arvu poolest kas-
varvad kõrtsid igan shanrin ja igan kalibrin?
Miks puuduma meil õiguse ja au mõiste? Nõr-
galt tundub kohusetruudus; ja maad võtab hooli-
matuus, ükskõiksus, käega viskamine?

Väikekodanluse, kui endi kogusumman sisal-
duvaid eitavaid elunähtusi veel otsiden, ei tarvitse
kaugele minnagi; igakõiks võib oma ymbriuse kül-
lalt sarnaseid nähtusi tähelepanna, tihti nendega
kõnkugi pörgata. Ja ega viimasel juhtumisel
Kumala pärast siis liig kõvasti protesti tõsta ei
tõhi: see on ju lubamata, senini mitte olnud, au-
toriteetide mittetunnustamine, moraali ja korralik-
kuse tundele näkkulöömine, prestiiški lõhkumine jne.

Võiks tekkida küsimus: kas senni siis sellest õnnetusest arusaad pole? Seda küll mitte, vaid vastupidiselt, on isegi sellele vastuhakkamise katsed teht, kuid alati on võitlejad mahamurt, ise sama ohvriks pa-
nuket.

Vaevalt leidub haritlasi, kel noorena, üliõpilase-
na puudus lahtine silm kõige jaoks; pra iga mees on põlenud entusiasmin ja püüdumisen, otsiv vaim on juu-
relnud kõige kallal, piitsutanud elu paisid, ihkanud paran-
dusi ja ümberloomisi. Kuid kumnekonna aasta pärast
on igapäevsus ka tema ära söönud, tuttavalt viisil üm-
ber modelleerinud, ümber häälestanud. Ta on jõudnud juba
summus punkti; ta on samuti uppunud väikekodanlusse,
nagu hulgas enne teda; vaatab endiste, nii kaasakisku-
vate küsimuste peäle õige ükskõikselt ja elab päevast
päeva muretseden aina isiklike mõmususte parema
korralduse üle, hooliden kohusetundest ainult mõttega
kuidas oma tegevuse igapäevaseid töötunde mingil moel
mööda saata ning kaasinimesest niivõrd, kui see temaga
ühendusen on. Igasugu armustused ja uuendused tundu-
vad loomulikult siis ylearrustena ja iseäralikena.

Küsimuse murrang sünnib peaaegu kõigi inimes-
tega. Ainult vähesed suudavad kypses eas ja hiljemgi
alal hoida tundelikku, lastilist hinge. Need vähesed
ei saa aga ylbistesse asjaoludesse mitte parandust
tuua.

Elu suurim traagika seisabki õieti sellen. Tead,

et vajuman oled sohu, mille korisevatest sügavustest
aardandlik soovur tõuseb ja sind ära lämmatada äh-
vardab, tead aga ka, et sind keegi kuidagi väljapääs-
ta ei saa (vähast ehk ainult ise ennast juustest haa-
raten, välja tirida). Viibid nagu sulet nõiarõngin, seisad
nagu nõiakaruselli keskpunktin, kust vabanemist po-
le. Värske, vaba tuulepuhangu saavutamine on võima-
ta.

See saatuslik vastolu, kahekeelsus idealismi ja rea-
liteedi vahel, mis igal kahtlemata õige teravalt tundub,
mõjub otse rõhuvalt. Neid tõesid, mille ees kumardada,
millele anduda tahaks (armastus, ausus, sallivus jne.)
rõpsetatakse igapäev. Olukord muutub nii imelikult kaht-
laseks. Elu kaotab palju oma mõttest, oma ilust. Elu
ei ole enam pyha leek, mis kõrgelt lühen inimese
vaimlist väärtust proovib ja karastab, vaid mingi-
sugune hädapärane „läbiajamine”, III-n klassin sõit.

И жизнь, как نومومпиуу
с холодным бууканен бокпыр,
макар проемад и уйнад уууука
(Lermontov)

Samase painava, neiduse taolise, masendava,
sihtideta olukorra juuren peame käima päevast
päeva, aastast - aastasse ilma lootuseta paranemise pää-
le, kanden vastu tahtmist eluhalluse koormat. *)

16/17. XII. 21.

*) Toimetus ei jaga autori suurt alistumist ning
läbipõlenõ mehanismi.

Lenno Kurita.

Daam kuult.
(Boyle de rice).

Yalutin yksi. On mul kyll sôber, ent oli ta seekond mujal. Sellep siis yksigi. Tinedail tänavaail; kui soojan hahetund toon oled tänaval, kun liiguvad hui- mased, asjalikud perekondliikmed, kun kõidab hinge paadund muys, mitte lasten tal lennata valgena, hergana.

Õhtu.

Valgustus võrdub - absoluut tänavatarn.

Ta on edev ja närvlik.

Aga tänavamurgal istusin autosse, mis ootas mind siin kärsutatuna.

Teadke: olen hingeldasa nature hajameelne. Sel- lest siis ei märganud kollakat daami perpendikulaarse- na mu auton, kuid see daam oli, nagu selgus, ma- demoiselle.

Tundus haavatuna: „Kas nii tervitate võõraid!“ „Mademoiselle, imestin, sest peygan olla prantslane, vabandage, ei mäleta Teie aadressi,“ ent mu aristokraat- lik enesevalitsus tegi võimalikke ja võimatumaid hyp- peid, et mitte langeda nullini.

„Olen kuult - Ylluna, otsekoheuse, lihtsuse symbol.“

„Kuult, millelt see hyybiv kurbus ta vaaten.“

Ent Ylluna, daam, suistund unistusilmast, et õpe-

tada Ynimesile põlevat voojust, puhtust, narskust.

Mina aga, imestav inimhing, ma vaatasin kuule
le Ygavirkvõlvin; ja vaatasin daamile süin all.

Vaid imestin süiski too kõrgust, millest langend ta,
mekvoortytar, hiilgarana.

Avaldin kaastunde.

Ta vaid naeratas kõrgel kuunaeratusel, jylhel ja
voojustlikul, poeten nähtavalle läbipaistvaid kõrnham-
bad.

Ent oli tal, Yllunal, Monna Liisa suuren.

Ylluna, voojuste ja hingpuhtuse eenukuju, ta nyzis
midagi.

Vastasin jah, sest olin nõiut, uudishimulik.

Õudne autokõka vaikesel tänaval.

"Rõske!"; kaebab daam.

Sest teatavasti on kuu vesityhi.

Ta ütatas end läbipaistvana muu ligidalle.

Yntiimsus auton.

* *
*

Ylus on sõita kuule, kangastavalle kõrgena, kauge-
na punetav horitsondil.

— Rõske —
Ylluna, voojuste ja hingsära eenukuju. Ymb ilusaim!

Töotan edespäidi mitte kunagi olla hajameelne.

Märkus:

Autorite algupärane stiil, koon silmapaistvamate
grammatiliste isäralitustega, on toimetusest muutmata jäet.

Illustratsioonid H. Ostratilt.

Väljaandja T. K. Õpilaste Ring.

Redigurind H. Muisaar.

57
581/679

